

HVOR SMILER FAGERT DEN DANSKE KYST

Åbent brev til Folketinget om kystnære havmøller og det danske kystlandskab



Kysten set fra "Kanonudsigten" ved Tornby Strand 26 moh (Matr.nr. 159 Sdr. Tornby By, Tornby). Vindmøllerne er 300m i tipshøjde, 175m i navhøjde og 250 m i rotordiameter. Der er en afstand på 750 m mellem vindmøllerne. Afstand til møllerne fra Kanonudsigten er 4,8 – 5,3 km. Visualisering: BY+LAND

Sammenfatning

Vi skriver dette åbne brev til Folketingets politikere på baggrund af en konkret sag om en mulig kystnær havvindmøllepark ved Hirtshals, som European Energy ønsker at anlægge. Havvindmølleparken vil komme til at ligge meget tæt på kysten (4-9 km fra kysten), og møllerne vil være op til 300 meter høje. European Energy har søgt Energistyrelsen om tilladelse til forundersøgelse gennem Åben dør-ordningen.

Havvindmøller skal selvfølgelig være en del af den grønne omstilling, men vi mener, at de skal længere ud på havet, og vi gør indsigelse mod projektet af følgende grunde:

1. Vi har svært ved at se, hvordan så store vindmøller så tæt på kysten hænger sammen med Danmarks langvarige tradition for naturfredning og kystbevaring og intentionerne i bestemmelserne om strand- og klitfredningslinjen.
2. Vi har svært ved at se, hvordan et projektforslag med så store møller og med en kapacitet på op til 500 MW, altså mere end kapaciteten af Horns Rev 3 fra 2019, kan falde inden for Åben dør-ordningen, som har til formål at understøtte markedsudviklingen af VE-udbygningen på havet ved opstilling af små, kystnære projekter.
3. Mens der i dag findes en definition af kystnær (max 15 km fra kysten), er "små" og "mindre" – de to andre centrale ord i Åben dør-ordningen – ikke defineret. Der bør sikres en definition af, hvad "små" og "mindre" kystnære havvindmølleprojekter er. I den forbindelse skal vi opfordre Folketinget til at sikre, at hensynet til vores natur- og kulturarv og danskernes fremtidige mulighed for at opleve landets smukke og unikke kystlandskab indgår med mindst lige så stor vægt som økonomiske aspekter, når begreberne defineres. Store havvindmølleprojekter bør flyttes langt ud til havs.
4. Beslutningsprocessen i Hjørring Kommunes byråd har været forceret, og vi har mistanke om, at det skyldes skjulte dagsordner. I forbindelse med høringen om Hirtshals Havn Syd har Hjørring Kommune ikke udnyttet høringsperioden (som slutter 7. oktober) til at undersøge, om der er reel lokal opbakning til projektet – noget der ellers fremhæves som vigtigt i justeringen af Åben dør-ordningen fra 2021.

Åbent brev til Folketinget om kystnære havmøller og det danske kystlandskab

"Hvor smiler fagert den danske kyst" skrev Johannes V. Jensen. I generationer har kysten fascineret og tiltrukket såvel danskere som udlændinge, og Danmarks smukke strande er – for at citere Miljø- og Fødevarerministeriet¹ – "et af landets særkender".

Vi blev derfor meget chokerede og foruroligede, da vi erfarede, at byrådet i Hjørring Kommune på et møde den 16. august havde givet grønt lys til, at European Energy A/S (herefter EE) kunne gå videre med deres planer om to store kystnære havvindmølleparker ud for Hirtshals:

- Hirtshals Havn: op til 49 møller på op til 270 m. højde, op til 350 MW, afstand til kysten 3 til ca. 9 km.
- Hirtshals Havn Syd: op til 49 møller på op til 300 m. højde, op til 500 MW, afstand til kysten 4 til ca. 9 km.

Ifølge TV2 Nord vil kun et af projekterne blive realiseret, og Hirtshals Havn Syd, der skal placeres på en strækning mellem Hirtshals og Lønstrup, skulle være det mest sandsynlige.²

Vi har fået udarbejdet en professional visualisering af, hvordan det ser ud, hvis der står 300 meter høje³ møller 4-5 kilometer fra kysten for at få en idé om, hvor meget møllerne vil forringe udsigtsoplevelsen (se forsiden

¹ https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/MFVM/Nyheder/Faktaark_om_aendring_af_naturbeskyttelsesloven-1.docx.pdf

² <https://www.tv2nord.dk/hjoerring/virksomhed-vil-opsaette-49-megahoeje-havvindmoeller-i-vendsyssel>

³ Møller på 300 meters højde er 50 meter højere end Storebæltsbroens pyloner, 8,5 gange højere end Rundetårn eller – for de stedkendte – cirka 8,5 gange højere end Hirtshals fyr.

eller bilag 1 større billeder). Om dagen vil de bryde den åbne horisont og solnedgangen vil være i glimt; om natten vil møllerne være til visuel gene med kraftigt rødt lys og blink på toppen.

I visualiseringen står møllerne på en linje, som de gør i havvindmølleparkerne Vesterhav Syd og Nord. Opstilles møllerne derimod i flere rækker, som det er tilfældet i havvindmølleparkerne Rødsand II og Nysted (se bilag 2), vil forringelsen af udsigten og kystoplevelsen være langt større.

Havvindmøller skal selvfølgelig være en del af den grønne omstilling, men vi mener, at de skal så langt ud på havet, at der ikke sker et væsentligt brud på horisontlinjen, hvilket vil være ødelæggende for kyst-, hav- og naturoplevelsen.

Der er mange andre end os, der er skeptiske. Den 28. august blev der åbnet for to underskriftindsamlinger, hvor borgerne kunne give deres mening til kende. Indtil nu har 725 skrevet under, og tallet stiger, efterhånden som folk får kendskab til projektet. I alt 679 (93,7 %) – lokale beboere, fiskere, sommerhusejere, turister og en håndfuld nordmænd samt enkelte hollændere, tyskere og svenskere – siger ”nej tak”. Kun 46 (6,3 %) siger ”ja tak” til forslaget om en kystnær havvindmøllepark.⁴

Det mest fremtrædende kommentar fra ”nej tak”-siden er, at møllerne står for tæt på land og vil ødelægge udsigten og kyst- og naturoplevelsen.

Vi er langt fra den første gruppe af borgere, som i disse år udtrykker bekymring og modstand mod kystnære havvindmølleprojekter ansøgt gennem åben dør-ordningen, hvilket også er dokumenteret i Energistyrelsens *Analyse af åben dør-ordningen* fra 18. marts 2021.⁵ Vi er også bekendt med, at der i øjeblikket er grupper i bl.a. Frederikshavn og Odsherred, som deler vores bekymring og opponerer mod kystnære havvindmølleprojekter i deres lokalområder.

Samtidig står vi i en tid, hvor vi grundet klimaforandringerne og den nuværende geopolitiske situation skal omlægge vores energiforbrug, og vindenergi er udpeget til at skulle spille en central rolle. I vores øjne er det dog vigtigt, at den grønne omstilling sker både med omtanke for det lokale erhvervsliv og havklimaet *samt* med stor hensyntagen til vores natur- og kulturarv og danskernes fremtidige mulighed for at opleve landets smukke og unikke kystlandskab. Den danske kyst skulle jo også gerne smile fagert til vores efterkommere.

I Danmark har vi en lang tradition for naturfredning og kystbevaring samt en århundrede lang tradition for at sikre retten til at færdes langs med og opleve kystlandskabet. Vi har derfor svært ved at se, hvordan opstillingen af kystnære havvindmølleparker hænger sammen med intentionerne i bestemmelserne om strand- og klitfredningslinjen.

Formålet med strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen er at bevare de danske kystområder så uberørte som muligt og sikre de store natur- og landskabsværdier, der er knyttet til kystzonen.⁶

Da Folketinget i 2017 vedtog en lempelse af naturbeskyttelsesloven for at give mere rum til friluftsliv og turisme langs kysterne, skrev Miljø- og Fødevarerministeriet følgende i et faktaark om ændringerne:

”Danmarks smukke strande er et særkende. Derfor har strandene igennem generationer nydt en særlig beskyttelse. Den frie og lige adgang til vores strande skal bevares, så de vedbliver at være en unik naturoplevelse, som alle kan få gavn af.”⁷

⁴ <https://nordsoeposten.dk/2-er-du-for-eller-imod-planerne-om-kystnaere-havvindmoeller-ved-hirtshals/>

⁵ https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Vindenergi/analyse_af_aaben_doer-ordningen.pdf, se afsnit 3.6, side 12

⁶ <https://kyst.dk/strand-og-klit/klitfredning/>

⁷ https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/MFVM/Nyheder/Faktaark_om_aendring_af_naturbeskyttelsesloven-1.docx.pdf

På Christiansborg har man altså været bevidst om, at de danske strande byder på helt særlige naturoplevelser, og man har i generationer arbejdet aktivt for at sikre, at alle danskere kan få adgang til kysten.

Vi vil derfor på det kraftigste opfordre til, at Folketinget sikrer, at hensynet til vores natur- og kulturarv og danskernes fremtidige mulighed for at opleve landets smukke og unikke kystlandskab indgår med mindst lige så stor vægt som økonomiske aspekter i bestræbelserne på at få mere grøn og vedvarende energi, og dermed understøtte at store havvindmølleprojekter flyttes langt ud til havs. Flyttes møllerne længere ud på havet vil det naturligvis være forbundet med større anlægsudgifter, som imidlertid bliver afskrevet over møllernes levetid på 25-30 år. Det er ikke en urimelig pris at betale for at bevare den unikke naturoplevelse og dermed en central del af vores kulturarv og historie for eftertiden.

Åben dør-ordningen

Ligesom vi har svært ved at se, hvordan store, kystnære havvindmøller harmonerer med beskyttelsen af de store natur- og landskabsværdier, der er knyttet til kystzonen, har vi også svært ved at se, hvordan projekterne ved Hirtshals falder inden for Åben dør-ordningen fra 1999.

Åben dør-ordningen blev justeret i juni 2021. Det fremgår af aftaleteksten, at formålet med justeringen er at bringe ordningen tilbage til sit oprindelige formål, som var at understøtte markedsudviklingen af VE-udbygningen på havet ved opstilling af små, kystnære projekter. Aftalen skal således sikre, at døren fortsat skal holdes åben for ”mindre kystnære projekter.”⁸

Mens ”kystnær” er defineret, så findes der ifølge Energistyrelsen ingen definition af ”små” og ”mindre.” Vi spørger derfor os selv, om et projekt med op 300 meter høje møller og på op til 500 MW, dvs. med en kapacitet som overstiger kapaciteten af Horns Rev 3 fra 2019, kan karakteriseres som ”små” eller ”mindre.”

Vi skal derfor anmode Folketinget om at sikre en definition af ”små” og ”mindre” projekter i overensstemmelse med lovens bogstav og intention. Er ”små” og ”mindre” et spørgsmål om antallet af møller? Afhænger det af møllernes højde? Er det antallet af møller, der er afgørende? Eller er det en kombination af de tre faktorer?

Forceret proces – skjult dagsorden?

I tillæg til disse generelle betragtninger vil vi gerne knytte et par kommentarer til Hjørring Kommunes byråds ageren i forbindelse med høringsprocessen knyttet til Hirtshals Havn Syd.

Samtaler med en række forskellige borgere og lokale politikere samt læsning af diverse artikler på det lokale medie Nordsøposten har efterladt os med mistanke om en forceret proces og mulige skjulte dagsordener.

27. juni 2022 sendte Energistyrelsen en myndighedshøring om ansøgning om forundersøgelsestilladelse til en havvindmøllepark ved Hirtshals Havn til byrådet i Hjørring. Høringsperioden udløb 22. august 2022. For at kunne overholde tidsfristen blev der indkaldt til et ekstraordinært byrådsmøde den 16. august 2022.

Torsdag den 11. august 2022 sendte Energistyrelsen en myndighedshøring om ansøgning om forundersøgelsestilladelse til en havvindmøllepark ved Hirtshals Havn Syd til byrådet i Hjørring. Høringsperioden udløber 7. oktober 2022. Der var altså rigelig tid til at tage stilling til projektet.

Imidlertid besluttede kommunen at behandle begge høringer på samme møde, det vil sige blot tre arbejdsdage efter kommunen modtog høringsmaterialet om Hirtshals Havn Syd.

Det bemærkelsesværdige ved høringen om Hirtshals Havn Syd er, at Hjørring Kommune kunne have nedlagt veto mod projektet, jf. VE-lovens § 22 b. idet projektet ligger med en afstand inden for 15 km fra Hjørring Kommune kyststrækning. Da høringsperioden først udløb 7. oktober 2022, havde kommunen rig mulighed for

⁸ <https://kefm.dk/Media/637582170712860230/Aftaletekst%20-%20justering%20af%20åben%20dør-ordning.pdf>

at høre borgere og andre interessenter om deres holdning til projektet og dermed undersøge, om der faktisk ville være reel lokal opbakning til projektet.

Det fremgår af EE's ansøgning til energistyrelsen vedrørende Hirtshals Havn Syd, at "... EE har været i forskellige drøftelser med Hjørring Kommune og lokale interessenter vedrørende en mulig havmøllepark ud for Hirtshals havn..."⁹ Ifølge vores oplysninger har borgmesteren sammen med administrationen holdt et møde med EE, og EE har også afholdt møder med nogle af de politiske partier. Et længere indlæg i Nordsøposten peger på, at Hjørring Kommune har været aktivt involveret i, at EE skulle indsende endnu en ansøgning om en havvindmøllepark til Energistyrelsen; nemlig ansøgningen om Hirtshals Havn Syd.¹⁰

Sammenfattende efterlades vi med det indtryk, at kommunens positive indstilling til projektet i al væsentlighed er at understøtte udviklingen af Hirtshals Havn. Hensynet til at sikre naturoplevelsen og den unikke kyststrækning samt at undgå gener for lokale beboere og sommerhusejere synes derimod ikke at have spillet nogen rolle i kommunens beslutning. Da Åben dør-ordningen blev justeret i juni 2021, fremgik det af aftaleteksten: "Den kommunale vetoret har til formål at øge den lokale opbakning til projekterne."¹¹ Hastebehandlingen og den manglende udnyttelse af høringsfristen, hvorved man forpassede muligheden for dialog med borgerne og andre interessenter, tyder på, at Hjørring Kommune ikke søgte at øge den lokale opbakning til projektet.

På baggrund af ovenstående sidder vi tilbage med en mistanke om, at der er nogle skjulte dagsordner, og at disse er årsagen til, at borgerne ikke er blevet hørt, og at sagen om Hirtshals Havn Syd blev hastebehandlet.

Noget af ovenstående kan dokumenteres; andet har måske mere karakter af indicier. Uanset hvordan tingene præcist måtte hænge sammen, er det ubehageligt, at vi som borgere kan få denne mistanke. Det er skadeligt for tilliden til den demokratiske proces og til myndighederne.

Det kunne have været undgået, hvis kommunen havde orienteret helt åbent om forløbet og inddraget borgerne og andre interessenter i dens beslutningsproces. I vores øjne bør dette forløb afdækkes, gerne ved en uvildig instans. I den forbindelse er vi opmærksomme på, at ankestyrelsen er blevet anmodet om at gennemføre et tilsyn af beslutningsprocessen vedrørende Hirtshals Havn Syd. Vi støtter denne anmodning.

Med venlig hilsen

Jens Peter Toft, sommerhusejer, Tornby Strand/Birkerød
Ellen Strandmose, sommerhusejer, Tornby Strand/Birkerød
Anette Stjerne, salgsdirektør og borger i Hjørring kommune
Per Windahl Jensen, Hotel Hirtshals, Hirtshals
Inger Jensen, designer, Tornby
Niels Kristian Nielsen, formand Hirtshals Fiskeriforening
Inge Fibiger, sommerhusejer, Hirtshals/Støvring
Tore Abildgaard Mogensen, erhvervsdrivende, Hirtshals/Støvring
Helene Ingerslev, formand for Grundejerforeningen Gindrupvej i Hirtshals
Niels Christian Bjørn Jensen, Virksomhedsejer, Hirtshals
Jørgen Norup, chefkonsulent, Tornby/Herning

⁹ <https://dagsordener.hjoerring.dk/vis/pdf/bilag/4c134eda-1341-49c6-91c1-f8278ae63211/?redirectDirectlyToPdf=false>: European Energys Ansøgning om forundersøgelsestilladelse – Hirtshals Havn Syd, 1. juli 2022, side 2.

¹⁰ <https://nordsøposten.dk/mail-afsloerer-at-hjoerring-kommune-oenskede-havvindmoeller-placeret-ud-for-kysten-mellem-hirtshals-og-loenstrup/>

¹¹ <https://kefm.dk/Media/637582170712860230/Aftaletekst%20-%20justering%20af%20åben%20dør-ordning.pdf>

Kirsten Norup, læge, Tornby/Herning
Lone Norup, læge, Ejby/Tornby
Tine Norup, psykolog, Hvidovre/Tornby
Anne Norup, teamleder SOS børnebyerne, Wien/Tornby
Bernd Zehetner, miljøtilsynsførende, Wien/Tornby
Christine Strandmose Toft, Ph.d., København/Tornby Strand
Susanne Fibiger, Stutteri Hyldsbæk, Tornby
Marie Louise Espersen, butiksejer, Hirtshals
Mads Bruun, Hirtshals Surf og Natur, Hirtshals
Ole Møgelmoser, rådgivende ingeniør, Hirtshals
Mette Møgelmoser, malermester, Hirtshals
Alex Jensen, virksomhedsejer, direktør og lokal beboer, Hirtshals
Elisabeth Hebo, lokal beboer, Hirtshals
Jørgen Olesen, læge, Tornby/Aarhus
Benedikte Melchior Olesen, lærer, Tornby/Aarhus
Morten N. Morthorst, bestyrelsesformand, Feriecenter Fyrklit
Sara Munch Schachner, formand Tornby Turistforening, Tornby Strand
Britta Munch Jensen, Tornby feriehusudlejning, Tornby strand
Anne Munch Schachner, opvokset ved Tornby Strand, København

Bilag 1: Udsigt med vindmøller



Kysten set fra "Kanonudsigten" ved Tornby Strand 26 moh (Matr.nr. 159 Sdr. Tornby By, Tornby). Vindmøllerne er 300m i tiphøjde, 175m i navhøjde og 250 m i rotordiameter. Der er en afstand på 750 m mellem vindmøllerne. Afstand til møllerne fra Kanonudsigten er 4,8 – 5,3 km. Visualisering: BY+LAND

Bilag 2: Rødsand og Nysted

